

SAMMANFATTNING

Sammanfattning av den övergripande inriktning för den långsiktiga utvecklingen av bebyggelsen och den fysiska miljön

Hallsbergs kommun är en kommun där mycket kretsar kring järnväg och kommunikationer. Huvudorten Hallsberg är Sveriges mest kända järnvägsknut. De största tätorterna i övrigt är Pålsboda, Sköllersta, Östansjö, Vretstorp och Hjortkvarn.

Hallsbergs kommun har idag ca 15 500 invånare. Av dessa bor ca 50 % i centralorten Hallsberg, ca 25 % i de fem övriga större tätorterna och ca 25 % på landsbygden.

Översiktsplanens (ÖP) tidshorisont är ca 20 år, d v s fram till ca 2035.

Bebyggelseutveckling och näringsliv

Boendemiljöerna i Hallsbergs kommun är varierande och följer i stort den sammansättning som finns i kommuner och orter av liknande storlek runt om i Sverige.

I huvudorten Hallsberg finns tätare och storskaligare bebyggelse i själva centrum, däremot ingen utpräglad stadsmiljö med slutna kvarter. Det finns därutöver en blandning av villa- och flerfamiljsbebyggelse med en övervikt för villor söder om järnvägen och flerfamiljshus norr om järnvägen.

I de mindre tätorterna dominerar villabebyggelsen men flerfamiljshus förekommer. På landsbygden är bostadskoncentrationen större i norr längs de stora kommunikationsstråken.

Det råder idag, våren 2016, brist på bostäder i Hallsbergs kommun precis som i större delen av Sverige och det är en ny situation efter årtionden av överskott. Det finns däremot ingen brist på mark för bostadsbyggande och planbredskap finns. Som för de flesta kommuner i Hallsbergs storlek och läge i landet är det finansieringen av nybyggnation som är problemet.

Hallsbergs kommun måste bli mer attraktiv som boendekommun. Då finns goda förutsättningar att öka folkmängden men behovet av ett varierat utbud av lägen och bostadstyper är då nödvändigt.

Efterfrågan på lägenheter är störst centralt i Hallsberg. Tillkomsten av centrala lägenheter i Hallsberg torde

vara den viktigaste faktorn för befolkningsutvecklingen i kommunen. I centrala Hallsberg bör hus högre än 10 våningar kunna prövas. Kommunalt finansierade initiativ i form av planberedskap för bostäder och verksamheter kommer i första hand ske i Hallsberg.

Ett program för utveckling av Hallsbergs centrum kommer att tas fram som behandlar den sammantagna aspekten, bostäder, handel, service, kommunikationer, tillgänglighet, etc.

Generellt finns en viss efterfrågan från äldre som vill lämna villan men samtidigt bo kvar på orten. Önskemålet är då mindre lägenheter i markplan som är anpassade för bra tillgänglighet. Sköllersta bedöms vara den ort där det utöver Hallsberg är störst efterfrågan. Utvecklingsområden ska dock finnas i alla de sex större tätorterna.

Den uttalade inriktningen är ändå att hela kommunen ska leva och ges möjlighet att utvecklas, varför inga restriktioner generellt ska gälla för bostadsbyggande och heller inte för mindre verksamheter som har begränsad omgivningspåverkan. Förtätning ska generellt ses positivt och lämpligheten prövas i varje enskilt fall.

Kommunen är öppen för privata initiativ avseende planläggning och byggande i hela kommunen.

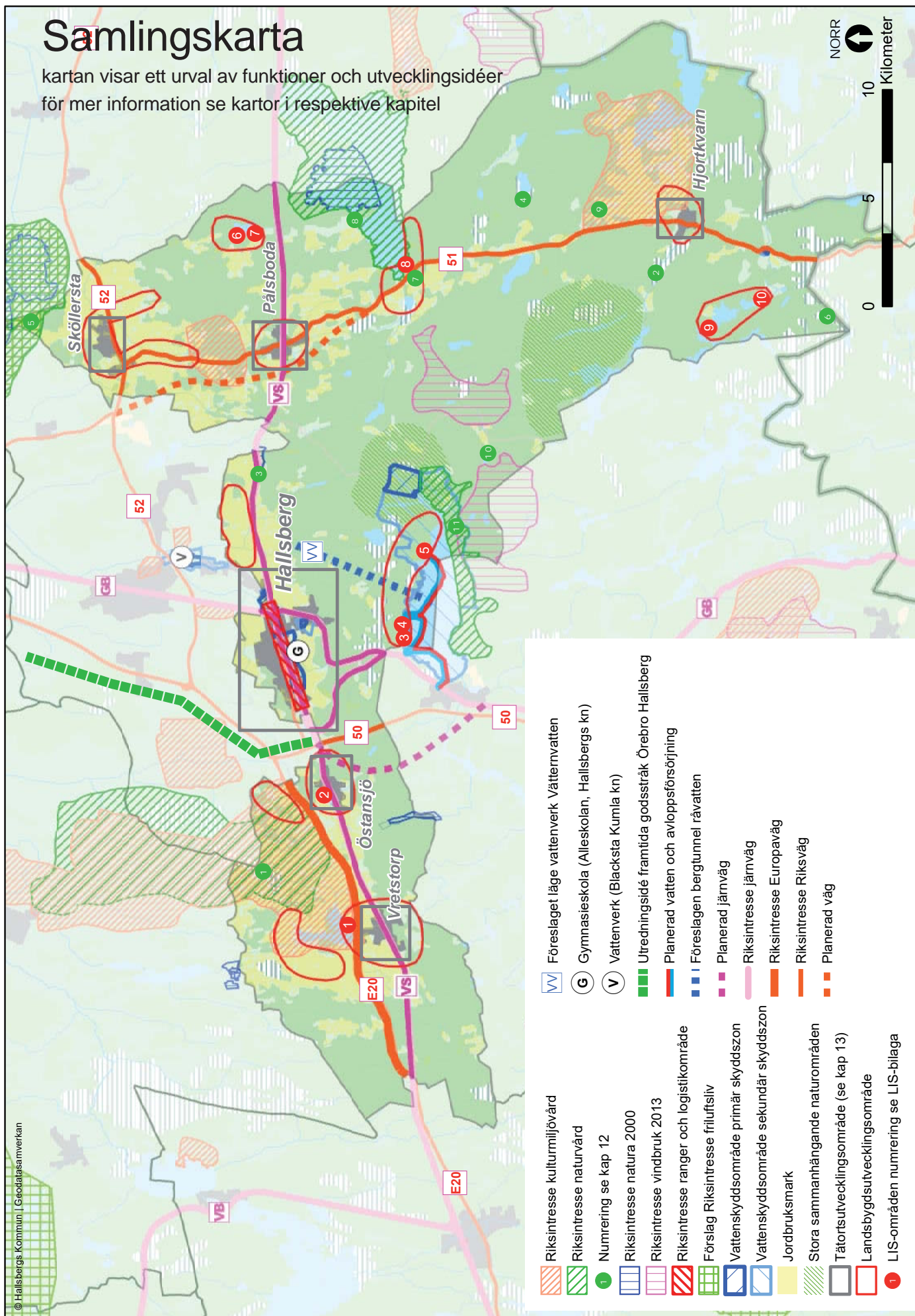
Kommunen är positiv till att fritidshus konverteras till åretruntboende eftersom det stärker landsbygden och ökar möjligheten att behålla och utveckla service utanför huvudorten Hallsberg.

Inom ramen för ÖP-arbetet utpekade därför 10 sk LIS-områden (Landsbygdsutveckling inom strandnära områden). Detta ger större möjligheter att bygga bostäder och genomföra andra åtgärder närmare stranden än de 100 meter som strandskyddslagstiftningen normalt tillåter. De områden som föreslås är Vretstorp vid Vibysjön, Östansjö vid Bäcksjön, Tisarstrand, Tunbohässle och Tisarbaden vid Tisaren, Öna och Hällebo vid Hällebosjön, Svennevad vid Sottern, Gryts Bruk mellan Övre och Nedre Gryten samt Björnhammaren vid Björnhammarsjön.

Kommunen planerar för en befolkningstillväxt på ett 70-tal personer per år under den närmaste 10-årsperioden. Planberedskap bör därför finnas för ca 40 tillkommande

Samlingskarta

kartan visar ett urval av funktioner och utvecklingsidéer för mer information se kartor i respektive kapitel

© Hallsbergs Kommun | Geodataportalen

lägenheter (i flerfamiljshus/radhus/villor) per år.

Större verksamhetsetableringar eller utveckling av befintliga större verksamheter förväntas ske i centralorten och i de flesta fall ha mer eller mindre koppling till Hallsbergs position som järnvägsknut och logistikcentrum. Befintliga verksamhetsområden behöver i mån av utrymme kunna utvecklas och nya lägen planeras, i huvudsak norr om järnvägen. Det ska däremot inte finnas några principiella hinder för verksamhetsutveckling på andra platser i kommunen. Utpekade verksamhetsområden ska finnas i alla de sex större tätorterna.

Handel i Hallsberg ska i första hand koncentreras till centrum och i andra hand, t ex för mer yrkrävande verksamhet, utmed Samzeliigatan i norra delen av Hallsberg. Utveckling av handel och service ska kunna ske i alla de sex större tätorterna.

All typ av verksamheter, handel och service ska prioriteras vid förfrågningar, planering och annan handläggning.

Vid all exploatering ska hänsyn tas till platsens specifika förutsättningar. Det gäller vid såväl detaljplanläggning som vid behandling av enskilda bygglov.

Risker och störningar ska alltid beaktas och värderas, t ex risker för översvämning, ras, skred, buller liksom miljö kvalitetsnormer och andra gräns- och riktvärden. Följande områden omnämns särskilt på sina natur- och kulturmiljövärden: Drumlinområdet norr om Vretstorp och Östansjö, Bo herrgårdsområde öster om Hjortkvarn, Tarsta mellan Sköllersta och Pålshoda. Därutöver ska de många kommunikationsstråken i kommunen beaktas, främst järnvägsområdet genom Hallsberg.

Ianspråktagande av högproduktiv jordbruksmark för bebyggelse bör generellt undvikas men i framförallt tätorternas randområden kan det vara nödvändigt för att skapa rationell och genomförbar utveckling både för bostäder och verksamheter.

Kommunen tar tydlig ställning mot skifferbrytning inom Hallsbergs kommun.

Natur- och kulturmiljöer, fritid och rekreation

Hallsbergs kommun har skiftande natur. Den kanske mest utmärkande är Närkeslättens södra förkastningsbrant som delar kommunen i två områden mellan det låglänta slättlandskapet i norr där jordbruk dominerar och det mer kuperade, bergiga skogslandet i söder. Inom kommunen finns det också ett stort antal våtmarker, sjöar och vattendrag och ett flertal områden med höga naturvärden som hyser sällsynta och hotade arter.

I det öppna kulturlandskapet norr om Vretstorp och Viby kan särskilt nämnas det sk ”Etternärke” med det av

isälvsavlagringar, drumliner, präglade landskapet vilket är ett nationellt unikt område. Nära Östansjö ligger de spektakulära Dovra sjöar som skapats ur en sprickbildning i berggrunden.

Hallsberg är beläget på en rullstensås som löper i öst-västlig riktning och i öster fortsätter kulturlandskapet från Sköllersta och söderut mot Pålshoda och Svennevad även här längs med en rullstensås.

I den södra delen av kommunen dominerar annars skogsmark med inslag av lätt bergiga partier. Mellan Tisaren, Svennevad och Hjortkvarn finns relativt stora områden med höga naturvärden som till övervägande delen är tysta.

Kulturlandskapet i Hallsbergs kommun uppvisar stor variation. Miljöerna omfattar bond- och kyrkbyar, järnvägssamhällen, samlade slotts- och herrgårdsmiljöer samt brukssamhällen.

Området som idag är Hallsbergs kommun har varit bosatt sedan stenåldern och kommunen är rikt på fornlämningar vilka är spridda över hela kommunens yta. Det finns en något större koncentration runt Sköllersta och Pålshoda och här finns också de två mest betydande objekten i form av Tarsta och Åmmehälls fornborgar. Exploatering måste i många fall föregås av arkeologiska utredningar. Herrgårdslandskapet vid Bo, känt sedan medeltiden, ska också nämnas särskilt.

I Hallsberg dominerar järnvägen och de stora bangårdarna samhället. Den ger en tudelning som är svår att överbygga, men ger också Hallsberg dess identitet. Byggnader som ska omnämnas särskilt är stationshuset, järnvägshotellet och Bergööska huset.

Tisaren och området norr och öster därom får sägas vara det viktigaste ur fritids- och rekreationssynpunkt. Här finns badplatser, kommunens viktigaste campingplats, en stor andel fritidsbebyggelse samt många leder och strövområden. Området är även viktigt för besöksnäringen. Till detta ska läggas anläggningar som Alléhallen med dess simhall och andra fritidsanläggningar och lokaler i Hallsberg men även i övriga tätorter.

Samtliga dess miljöer och funktioner måste beaktas vid planering och byggande samtidigt som de inte får utgöra ett överstigitligt hinder för fortsatt samhällsutveckling.

Kommunikationer och övrig infrastruktur

Hallsbergs kommun har exceptionellt goda kommunikationer med andra regioner. Främst genom att Hallsberg är en av landets viktigaste knutpunkter för järnvägstrafik för såväl person- som godstransporter. Västra stambanan - den idag viktigaste pulsådern mellan Stockholm och Göteborg - korsas i Hallsberg av Godsstråket genom Bergslagen med direkt trafik vidare till kontinenten.

Hallsbergs gods- och rangerbangård har stor strategisk nationell betydelse som Nordens största växlings- och tåg bildningspunkt för godstransporter och är ett riksintresse. Här passerar och växlas merparten av alla järnvägstransporter in eller ut ur landet och fördelas ut till Sveriges olika delar via det svenska stambanenätet. Järnvägen med person- och rangerbangård, vilken är riksintresse för kommunikation, är oerhört viktig såväl nationellt som regionalt och lokalt och ska tillåtas utvecklas och beaktas vid all relevant planering och byggande. Den nya föreslagna sträckningen för Godsstråket genom Bergslagen, längre västerut och närmare Östansjö, förordas av kommunen. Kommunen verkar även för ett tredje spår på västra stambanan mellan Hallsberg-Laxå. Kommunen är även positiv till de utredningsinitiativ som nu tas avseende en ny gen höghastighetstågförbindelse mellan Oslo och Stockholm. Även om en sådan inte kommer gå via Hallsberg är det en fördel för regionens utveckling och öppnar för en alternativ sträckning av godset på Godsstråket genom Bergslagen, vilket minskar bullret i centrala Hallsberg och skapar bättre förutsättningar för ny bostadsbebyggelse.

En liknande kommunikationskorsning sker mellan Europavägarna E18 och E20 i Örebro kommun ca 10 km norr om kommungränsen. Dessutom strålar riksvägarna 50, 51 och 52 ut från Europavägarna genom kommunen i flera väderstreck. Mitt i länet ligger Örebro flygplats på bekvämt avstånd med bil och buss från samtliga orter i Hallsbergs kommun.

Kommunen ska verka för att riksvägarna byggs ut och förbättras för att skapa bättre kommunikationer för kommunens invånare och näringsliv. Särskilt prioriterad är Rv 51 mot Norrköping där en ny sträckning väster om nuvarande, bl a utanför Pålsboda förordas.

Kommunen ska verka för att Brunnskulleleden kan byggas, inkl en ny planskild passage över järnvägen östra delen av Hallsbergs tätort.

Den uttalade inriktningen är att öka användningen av kollektiva färdmedel. Genom att den absoluta huvuddelen av befolkningstillväxten naturligt torde ske i Hallsbergs tätort som har oerhört bra kommunikationer med alla relevanta pendlingsmål är förutsättningarna för att uppnå detta utomordentliga.

Utveckling ska ske av gång- och cykelvägsnätet där sträckan Hallsberg-Östansjö är prioriterad.

Kommunen ska verka för en långsiktigt hållbar vattenförsörjning likväl som omhändertagande av avloppsvatten. Utbyggand av det kommunala va-nätet kan ske i vissa områden, t ex längs Tisarens norra strand och då i samarbete med Askersunds kommun. Enskilda godkända avlopp måste dock accepteras på många håll i kommunen.

Kommunen är positiv och arbetar aktivt tillsammans med flera andra kommuner för att utreda möjligheten att säkra den framtida dricksvattenförsörjningen genom det sk Vätternvattnet. Vattenverket skulle i så fall komma att ligga i Hallsbergs kommun. Ytor för denna och tunnlar/ledningsdragning ska beaktas vid planering och byggande.

Även när det gäller avfallshantering är huvudinriktningen fortsatt samarbete med andra kommuner.

Frågor som rör vindkraft har behandlats i ett särskilt tematiskt tillägg till gällande översiktsplan och behålls oförändrad som en bilaga till denna nya översiktsplan.

Riksintressen

Kommunen ska tillse att de riksintressen som finns i Hallsbergs kommun beaktas vid planläggning och andra åtgärder.

foto: Bosse Björk